

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000276768 מזהה סטודנט: 286676

שם קורס: חדלות פירעון

מספר שאלה	ניקוד מירבי	ציון
1	100.00	100.00

0

ציון בחינה סופי : 100.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

אוניברסיטת בר-אילן הפקולטה למשפטים

חדלות פירעון – מבחן מועד ב'

מרצה: פרופ' דוד האן

הנחיות:

- משך המבחן: שעתיים. אין הארכות.
- חומר עזר מותר בשימוש: כל חומר.
- אורך כולל של התשובות: 4 עמודים/1600 מילים.
- ככל שרלוונטי, יש לנתח גם לפי הדין הקיים וגם לפי חוק חדלות פירעון החדש.

חברת ההשקעה החמה בע"מ ("ההשקעה החמה") מחזיקה במניות שליטה בחברות אחדות. אחת החברות המוחזקות בידי ההשקעה החמה היא חברת אגריפס שיווק בע"מ ("אגריפס"), אשר לה סניפי סופרמרקטים הפרוסים בכ-30 יישובים ברחבי ישראל, ואשר בהם היא מעסיקה מאות עובדים. אגריפס חוכרת בחירות ל-10 שנים את המתחמים של סניפיה מידי בעלים שונים של המקרקעין. 10 מן הסניפים חכורים מידי חברת המשולש הירוק בע"מ ("המשולש הירוק"), העוסקת בתחום הנדל"ן ואשר אף היא חברה-בת של ההשקעה החמה, בעלות שנתית של 150,000 ש"ח לכל סניף (מחיר השוק המקובל הוא 100,000 ש"ח). אגריפס רוכשת את מוצרי המזון שאותם היא מוכרת בסניפיה מספקים ויצרנים שונים. אחת החברות היא חברת פרווה בע"מ ("פרווה"), המספקת לאגריפס מוצרי חלב ובשר. חברה אחרת היא חברת בריא-לי בע"מ ("בריא-לי"), המספקת לאגריפס מוצרי מזון יבשים – פסטות, חטיפים מלוחים וכו'. אגריפס משלמת לספקיות שלה בתנאי אשראי של שוטף + 90 יום. גם פרווה וגם בריא-לי מתנים באופן קבוע עם אגריפס כי הסחורות שהם שולחים לה יישארו בבעלותן עד גמר תשלום התמורה בגין מצד אגריפס. נכון ליום 10.4.2024, לאגריפס חוב פתוח מול פרווה בסך 300,000 ש"ח ומול בריא-לי בסך 250,000 ש"ח.

לצורך פעילותה, נטלה אגריפס עוד בשנת 2022 אשראי מהבנק השני לציון בע"מ ("הבנק") בהיקף של 50 מיליון ש"ח, תמורת שעבוד צף על כל נכסי החברה. באוקטובר 2023, עקב קשיי נזילות שחוותה אגריפס, הלוותה לה ההשקעה החמה הלוואה בסך 5 מיליון ש"ח, לצורך פירעונה ב-1.3.2024. בראשית אוקטובר 2023, משלא הצליחה אגריפס לפרוע את ההלוואה להשקעה החמה, לצורך אורכה בפירעון היא שעבדה להשקעה החמה משאיות שבבעלות אגריפס, ששוויין המוערך הוא כ-4 מיליון ש"ח. אגריפס זכאית לגבות מחברות כרטיסי האשראי עוד כ-3 מיליון ש"ח בגין תקבולי מכירות בסניפיה. ערך המלאי המצוי כרגע בסניפים הוא כ-5 מיליון ש"ח. אך מצוקתה התזרימית הנמשכת של אגריפס מעיבה עליה כצל. כמו כן, בשלב זה החברה חייבת לעובדיה כ-2 מיליון ש"ח במצטבר (בהיקף של עד כ-20,000 ש"ח לכל עובד).

שאלות:

1. לנוכח מצבה של אגריפס, עובדיה מתלבטים מה לעשות – הם חוששים באשר לזכויותיהם ומעמדם. הם שכרו את שירותיך כמומחה משפטי לחדלות פירעון. אנא הסבר להם מה האפשרויות הפתוחות בפניהם ומה משמעויותיהן?
2. עתה פונה אליך המשולש הירוק להתייעצות. היא מבקשת להבין את זכויותיה. היא מציינת, בין השאר, כי בהסכם שלה מול אגריפס יש סעיף פקיעה של החוזה במקרה של פתיחת הליכי חדלות פירעון של החוכרת.
3. עתה הניחו כי ביום 19.5.2024 נפתח לאגריפס הליך חדלות פירעון (פירוק) ומונה לה נאמן. הנאמן מבקש לבחון אפשרויות לבטל זכויות אחדות מן הזכויות הנטענות של נושיה השונים. אנא ייעץ לו בנדון.
4. אנא הכינו למפרק סדר מלא ומפורט של פירעון חובות החברה מתוך כלל נכסיה שהוא יממש (לצורך זאת הניחו: (א) כי הוא מממש כל נכס במלוא הערך הנקוב בסיפור; (ב) כי הוא הצליח ביוזמות הביטול שלו (כמנותח בשאלה 3)).

בהצלחה !!

שאלה 1

לפי ההגדרה בס' 4 לחדל"פ נושה הינו מי שחייב חב לו חוב ולכן העובדים הם נושים של החברה. הנושים רשאים להגיש בקשה לצו פתיחת הליכים בעניינה של אגריפס אם אגריפס נמצאת בחדלות פירעון (ס' 9(א)). אגריפס נמצאת בחדלות פירעון לפי ס' 2, מבחינה תזרימית (בן-ציון+IDB)- יש לה חובות רבים כלפי הנושים שלה והיא לא יכולה לפרוע אותם במועדם כי היא נתונה בקשיים תזרימיים וחדלות פירעון מאזנית- סך הנכסים 12M וסך החובות הרבה מעל. העובדים יכולים להשתמש בחזקת חדלות הפירעון לפי ס' 10 כדי להוכיח כי אגריפס נמצאת בחדלות פירעון- החוב שלהם עולה על 75K, וככל שהם שלחו דרישת תשלום לאגריפס בה ציינו כי אם אגריפס לא ישלמו לה במועד הנקוב את החוב כלפיהם, הרי שהם מתכוונים להגיש בקשה לפתיחת הליכים, והחוב לא שולם בתוך 30 ימים מיום הדרישה. בנוסף, אין מחלוקת בתו"ל כי אגריפס חבה לעובדים חוב, ובתנאי שהעובדים יגישו בקשה לצו פתיחת הליכים בתוך 3 חודשים ממועד מסירת דרישת התשלום. העובדים יוכלו לבקש שצו פתיחת ההליכים יהיה בכיוון של הבראה (IDB), בשים לב לכך שיש מאות עובדים בחברה וסביר כי הם לא רוצים לאבד את עבודתם, אלא לשקם את החברה. כך או אחרת, ביהמ"ש הוא זה שקובע. העובדים הם נושים חלשים ולא מתוחכמים ולכן כדאי להם שאגריפס תכנס לחדלות פירעון, כי המשמעות היא מינוי נאמן (ס' 33) והקפאת הליכים (ס' 23). בדרך זו, אף אחד מהנושים לא יוכלו לנגוס בנכסי החברה, כולם לוקחים צעד אחד אחורה ויש גורם שהוא הנאמן שאחראי על ההליך. יותר מכך, משהחברה נכנסת להליך של חדלות פירעון, לעובדים יש אופציה נוספת מלבד גביית החוב שלהם מהחברה והיא ביטוח לאומי- העובדים יכולים לתבוע את החוב שלהם מביטוח לאומי לפי חוק ביטוח לאומי, עד גובה הקצבה לפי החוק, ובכך להיפרע את מלוא חובם. בכל מקרה, משאגריפס תכנס להליך של חדלות פירעון לעובדים לא תהיה סיבה לחשוש לגבי זכויותיהם, יש להם את ביטוח לאומי שמהם ניתן לגבות את חובם, התקרה היא עד כ 150K לכל עובד ולכן מלוא חובם ייפרע, ולחלופין הם יכולים לתבוע את החברה שהתקרה היא עד כ 33K בדין קדימה.

שאלה 2

המשולש הירוק משכירה לאגריפס חנויות, יש ביניהם חוזה קיים לפי ס' 66, ויש תנאי מפסיק בחוזה לפיו אם אגריפס נכנסת למצב של חדלות פירעון החוזה ייפסק. זכויותיה של המשולש הירוק תלויות, בין היתר, בשאלה האם יינתן צו פתיחת הליכים בכיוון של הבראה או בכיוון של פירוק. ככלל, בדיני החוזים, הנפגע מהפרת חוזה זכאי לתרופה בגין ההפרה, ואחת מהתרופות היא ביטול חוזה. כאן לא נאמר כי אגריפס הפרה חוזה- כלומר, לא נאמר כי יש לאגריפס חוב כלפי המשולש הירוק, ובכל זאת נבחן את אופציית הביטול, נוכח החשש להפרה צפויה של חברת אגריפס עקב כניסתה לחדלות פירעון ולאור קיומו של התנאי המפסיק הנ"ל. אם יינתן לאגריפס צו בכיוון של הבראה, יש אינטרס נוסף מלבד האינטרס החוזי, והיא הבראת החברה, והבסיס הוא המשך קיום החוזה עם המשולש הירוק, יש כאן קונפליקט בין זכויותיו האינדיבידואליות של הנפגע מהפרת חוזה לבין זכויות של גורמים נוספים שניתן לשפר את התוצאה כלפיהם באמצעות הבראת החברה, ובוודאי כשלאגריפס יש נושים רבים ועובדים רבים שתלויים בחברה. הדרך להבראת אגריפס עוברת דרך קיום המשך היחסים עם המשולש הירוק, ולכן זכות הביטול מסויגת בכך שהיא כפופה לשק"ד של ביהמ"ש לחדל"פ. בחירם גת, פס"ד שניתן טרם חוק חדלות פירעון, נאמר כי מצד אחד- מבחינה משפטית אי תשלום מהווה הפרת חוזה ולכן הנפגע מההפרה רשאי לבטל את החוזה לפי חוק החוזים תרופות. מצד שני, אם העבודה הכרחית ייתכן שכדאי לשלם אך הדבר יהווה העדפת נושים אסורה. הפתרון לפני החדל"פ הוא כי הצדדים יכלו לנהל מו"מ חדש ולכרות ביניהם חוזה חדש. ר' גם פס"ד נגה אלקטרוניקה.

היום יש את חוק חדל"פ, שמגביל את זכות הביטול של הצד השני לחוזה קיים כאשר החברה היא בהליך חדל"פ בכיוון של הבראה (ס' 68). לפי ס' 72, צריך להתקיים שני תנאים: 1- המשך קיומו של החוזה דרוש לשם שיקומו הכלכלי של החברה- בענייננו חברת אגריפס זקוקה להמשך החוזה כדי להמשיך את פעילות החברה, אם אין לה איפה להפעיל את הסופר שלה אין מה לדבר על הבראה. יהיה לאגריפס מאוד קשה למצוא מקום חלופי כי היא נמצאת בחדלות פירעון וסביר שהיא לא תמצא משכיר שיסכים להשכיר לה, ולכן זו לא אופציה. 2- החברה תמשיך לקיים את התחייבויותיה עפ"י החוזה- ביהמ"ש צריך להשתכנע שלפחות מכאן והלאה (אם נשים את חוב העבר ככל שקיים בצד) אגריפס תוכל להמשיך לשלם דמי שכירות. זו שאלה עובדתית.

בקשר לתנאי המפסיק, ס' 68(ב) קובע "אין בפתיחת הליכי חדל"פ לגבי חברה או היותו בחדל"פ כדי להביא לביטולו של חוזה קיים או להקנות לצד השני זכות לבטלו, גם אם נקבע בחוזה.. (פס"ד הוט-מארט). כלומר התנאי לא נכנס לתוקף אלא אם ביהמ"ש לחדל"פ קובע שיש לו תוקף. יצוין כי אם אגריפס תכנס להליך של חדל"פ בכיוון של פירוק, החוזה מול המשולש הירוק ייפסק.

נקודה נוספת היא שדמי השכירות הם 150K בעוד שמחיר השוק הוא 100K. לפי ס' 67 לנאמן יש זכות לבטל חוזה קיים שאין עילה לביטולו, אם הוא מכביד על הנושים (חוסר כדאיות כלכלית). לחוזה מכביד יש השפעה רב צדדית ישירה- החוזה לא מכביד רק על אגריפס אלא גם על הנושים שלה (כך נשאר פחות בקופת הנשייה- משחק סכום אפס) ולכן יש אפשרות להשתחרר מהחוזה המכביד (שגיב נ' וולבסקי).

שאלה 3

הנאמן יכול לטעון לביטול מס' זכויות נטענות של הנושים-

א) **תניית שימור בעלות**- הספקים בריא-לי ופרווה התנו כי הסחורות שהם שולחים לה יישארו בבעלותן עד גמר תשלום התמורה בגינן מצד אגריפס, ותנאי התשלום הם שוטף+90. הספקים יטענו כי לפי ס' 33 לחוק המכר הבעלות בממכר עוברת לקונה במסירתו, אלא אם כן התנו על כך. במסגרת התנייה הקבועה (שלא ברור איפה היא מעוגנת) התנו על כך, ולכן הספקים הם הבעלים המקורי של מלאי המזון, המלאי היה אצל אגריפס "במקרה" ומעמדם הוא אפילו לא כנושה מובטח, אלא הוא הרבה מעל- הם הבעלים של מלאי המזון ומגיע להם לקחת את המלאי חזרה לחזקתם. מנגד, אגריפס טען כי העסקה במהותה היא עסקה לשעבוד נכס, הספקים חוששים שהחברה לא תיפרע מהם את החוב ולכן ציינו כי הם הבעלים אך בפועל מדובר בשעבוד נכס כערובה לחיוב ולכן לא תינתן עדיפות. לא זו אף זו, מדובר בחוב לא מובטח מאחר שהשעבוד לא נרשם כדין לפי ס' 12 לתקנות (מאפשר רישום השעבוד מבלי לוותר על הטענה כי הבעלות לא עברה). בקולמבו נקבע כי עסקת מכר שכוללת תניית שימור בעלות אך נעדרת סממנים של עסקת קונסיגנציה "אמיתית", הינה במהותה עסקת שעבוד נכס כערובה לחיוב ולכן לא תהיה עדיפות למוכר על פני יתר הנושים. בקידוחי הצפון ביטלו את הלכת קולמבו ונקבע כי לצורך תחולתו של

ס' 2(ב) לחוק המשכון, צריך לבחון את העסקה הספציפית- האם התגבשה הסכמה בין הצדדים והאם ההסכמה משקפת היגיון כלכלי או מסחרי. בענייננו המלאי הוא מזון, ובפרט המלאי של חברת פרווה שהם מוצרי חלב ובשר (האמנם) שמתקלקלים ובנוסף אגריפס זכאית לגבות מהספקים 3M ולכן נראה כי מדובר בשעבוד נכס כערובה לחיוב שהוא בגדר חוב לא מובטח. נבחן לפי ויטה פרי הגליל: 1-טיב מערכת היחסים- מדובר במערכת יחסים ארוכה ומתמשכת ולכן ראוי שהצדדים יעלו את התניה בהסכם מסודר. 2- מנגנונים של פיקוח ושליטה המעידים על בעלות ממושכת בנכס- לא נראה שננקטו מנגנונים אלה מצדם של הספקים. אין פסיקה חד משמעית האם מכר תוך תניית שימור בעלות זה לעולם שעבוד או לעולם בעלות, ביהמ"ש משאיר את ההכרעה לנסיבות העניין ובמקרה שלנו כאמור הבעלות עברה. יצוין כי אם הצו היה בכיוון של הבראה, לפי ס' 251+252 היה רציונל של הבראת החברה ואז אפילו אם יפסק כי המלאי הוא בבעלות הספקים, עדיין הם היו כפופים להקפאת הליכים, ולמעשה היינו מגיעים לאותה תוצאה.

ב) **ביטול השעבוד על המשאיות**- בראשית מרץ 2024 אגריפס לא הצליחה לפרוע לחברת ההשקעות החמה את הלוואה ולכן היא שעבדה את המשאיות. כביכול לפי שעבוד זה, חברת ההשקעות החמה זכאית להיפרע כנושה מובטח במדרגה הראשונה. הנאמן יטען כי מדובר בהעדפת נושים (ס' 219(א)(1)): 1- מועד ביצוע הפעולה הוא מרץ 2024, חדלות פירעון נפתח במאי 2024 ולכן הפעולה בוצעה בתוך 3 חודשים לפני פתיחת ההליך. 2- בעת ביצוע הפעולה אגריפס הייתה חדלת פירעון, ניתן להוכיח גם לפי החזקה בס' 219(א)(2). 3- מדובר בפעולה המקנה עדיפות לחברת ההשקעות החמה ומעלה אותה לדרגת פירעון הגבוהה ביותר. 4- ההשקעות החמה הועדפה יותר מהחלק היחסי- לא הייתה נפרעת במעמד של נושה מובטח. לא נראה כי מתקיימים החריגים בס' 219(ב)- תמורה הולמת/ במהלך העסקים הרגיל ולכן הנאמן יוכל לטעון לביטול פעולה זו. דוגמה לביטול פעולה שמקנה עדיפות לנושים ניתן לראות בפס"ד גורן, שם ביטלו קיזוז שמקנה עדיפות לנושים שנעשה בשלושת החודשים האחרונים, כאשר ההדדיות נוצרה שעה שהחייב היה חדל פירעון. בנוסף, ניתן לטעון להדחיית החוב כלפי חברת השקעות החמה בגין הלוואת בעלים כך שלא רק שהוא יהיה חוב בלתי מובטח אלא חוב דחוי (ס' 237 שמפנה לס' 6(ג) לחוק החברות), בגין עילה של מימון דק (ס' 6(א) + אפרוחי הצפון), מאחר שחברת השקעות החמה נתנה הלוואה לאגריפס והיא גם מחזיקה בחברה, כלומר היא יכלה להשקיע בדרך של מניות או לעזור לחברת אגריפס בדרך אחרת אך בחרה לתת הלוואה שיכולה לחזור אליה בעתיד (לעומת מניות למשל). יצוין כי לא כל הלוואת בעלים תהיה חוב דחוי, צריך לבדוק את תנאי ס' 6(א). לעניין הדחיית חוב ר' פס"ד התמח"ת- שם הייתה הדחיית חוב בגין המחאת זכות.

שאלה 4

סך הנכסים של החברה 12M- שווי משאיות 4M, גביית אשראי מספקים 3M, מלאי 5M.

סך החובות- חוב בגין הלוואה בסך 5M להשקעות החמה, חוב דחוי. חוב פרווה 300K- לא מובטח. חוב בריא-לי 250K- לא מובטח, חוב לבנק 50M, מובטח בשעבוד צף. חוב לעובדים 2M, דין קדימה (כל אחד עד 20K).

סדר הפירעון יהיה לפי הסדר הקבוע בדין, לפי מפל התשלומים (ס' 231):

העובדים זכאים להיפרע בדין קדימה בגין שכר עבודה שלא שולם (בהנחה שתבעו את החברה ולא ביטוח לאומי תובעת בנעליהם), עד גובה התקרה שזה 33K (ס' 234(א)(1)). החוב כלפי כל אחד מהעובדים הוא לא יותר מ20K ולכן מלוא החוב ייפרע (לאחר הוצאות ההליך), וישאר 10M בקופת הנשייה. לבנק יש שעבוד צף על מלאי החברה ולכן ייפרע לאחר מכן. לפי ס' 244(א)(1) ניתן להיפרע עד 75% מהתמורת המכירה, ולכן הוא יהיה זכאי להיפרע 9M בקומה הרביעית והשאר כחוב לא מובטח. ישאר בקופה 1M שיתחלק בין החובות הלא מובטחים שהם הספקים פרווה (300K), בריא-לי (250K), והיתרה של הבנק (41M) לפי עקרון השוויון בפירעון (אחוז פירעון שווה ולא סכום שווה). נראה כי חברת השקעות לא תוכל לפרוע את החוב שלה, שנמצא במדרגה של חובות דחויים, כי לא ישאר מספיק.

